

De houtstroom van meranti, vuren en populieren in 1979–1984 (II)

In het eerste nummer van „Bos en Hout Berichten” van dit jaar informeerden wij u reeds over resultaten van het houtstroomonderzoek. Aan de orde kwamen de houtstroom van meranti en een prognosemodel. In deze tweede bijdrage worden de houtstromen van vuren en populieren kort behandeld. De gegevens zijn afkomstig uit het rapport „Houtstroomonderzoek meranti vuren populieren 1979–1984”^{*}). Voor meer details raadplege men dat rapport.

^{*}) Het volledige rapport: „Houtstroomonderzoek meranti vuren populieren 1979–1984” is tegen betaling van f 75,- bij de Stichting Bos en Hout verkrijgbaar.

Vuren

Nederland is een typisch „vurenland”, dit in tegenstelling tot de ons omringende landen waar grenen overheerst. Vuren is verreweg de meest gebruikte houtsoort in Nederland. Het wordt voornamelijk als gezaagd hout geïmporteerd uit de Noord-Europese landen. Hoe belangrijk vuren voor ons land is blijkt uit het feit dat van de 2.762.000 m³ gezaagd hout (loof- en naaldhout), die in 1984 door Nederland werden geïmporteerd, circa 70% uit vuren bestond.

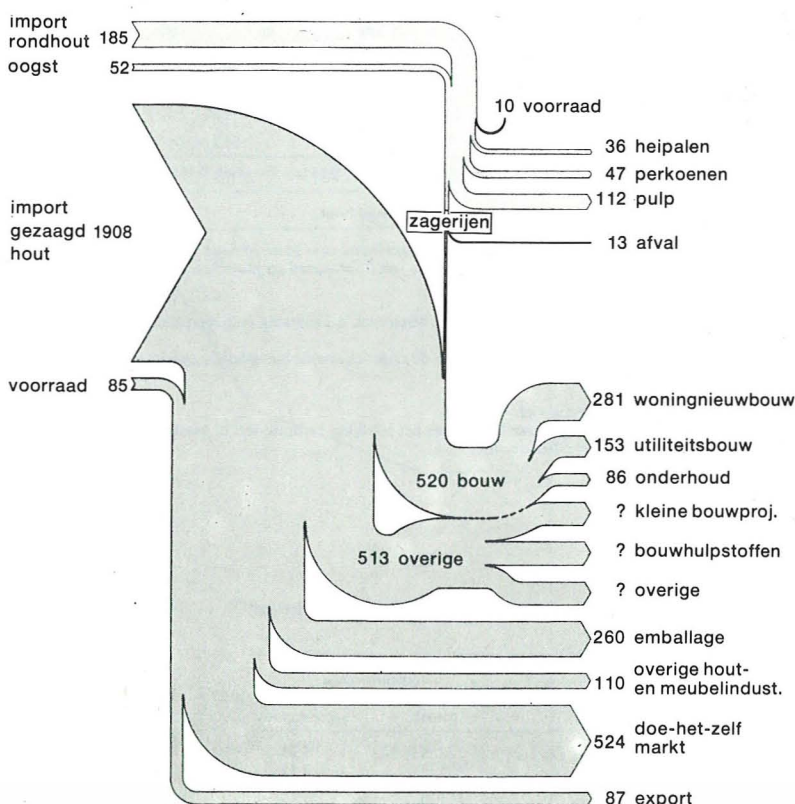
In dit onderzoek wordt onder vuren verstaan het hout dat afkomstig is van de spar (*Picea abies*), de zilverspar (*Abies alba*) en de sitka spar (*Picea sitchensis*). Deze drie worden in de landelijke statistieken niet apart onderscheiden en worden in de praktijk door elkaar gebruikt.

De stroom van vuren is gecompliceerder dan die van meranti en populieren. Dit wordt niet alleen veroorzaakt door een groter aantal afzetgebieden maar eveneens doordat vuren in ronde vorm overwegend andere toepassingen kent dan het gezaagde hout. Terwille van de duidelijkheid is daarom voor de periode 1979–1984 de ontwikkeling van de houtbalans apart weergegeven voor het rondhout (tabel 1) en voor het verder bewerkte hout (tabel 2). In figuur 1 is voor het jaar 1982 een totaalbeeld van de houtstroom gegeven. Uit deze figuur blijkt de overheersende rol van het gezaagde hout. In figuur 2 tenslotte is de ontwikkeling weergegeven sinds 1979 van de balans van gezaagd hout in zijn totaliteit. Op grond van de tabellen en figuren kan het volgende worden geconcludeerd.

Rondhout

De import van rondhout is tussen 1979 en 1984 met circa 25% afgenomen hetgeen vooral werd veroorzaakt door een scherpe daling van de vraag naar heipalen en pulphout, het laatste als gevolg van een toenemend gebruik van grenen, douglas, chips en oud papier door de papierindustrie. Opvallend is de plotselinge stijging van de import en van het verbruik in 1984 die zich bij alle sortimenten rondhout voordeed.

Figuur 1. Houtstroom vuren 1982, in m³ (× 1000) exclusief schors

Omdat een *nationale houtoogststatistiek* in Nederland ontbreekt moest voor de binnenlandse oogst een schatting worden gemaakt. Deze hoeveelheid is relatief gering, circa 52.000 m³.

Bij het rondhout heeft in de eerste drie jaren van de onderzochte periode een lichte daling van de voorraad plaatsgevonden, gevolgd door drie jaren waarin de voorraad licht is gestegen.

De **export** van nihil.

Gezaagd vuren

We volgen nu uitsluitend de situatie bij het gezaagde hout.

De **import** van gezaagd vuren is tussen 1979 en 1984 eveneens met circa 25% afgenomen. Finland was tussen 1979 en 1981 het belangrijkste land van herkomst. Na 1981, mede als gevolg van de devaluatie van de Zweedse kroon, heeft Zweden deze positie overgenomen, terwijl Finland sterk terugviel: in vier jaar tijd halveerde de import vanuit Finland. Sinds 1983 vertoont de import vanuit de Bondsrepubliek een opmerkelijke stijging.

De oogst in het Nederlandse bos leverde naar schatting, omgerekend in gezaagd hout, circa 12.000 m³ per jaar op.

De **voorraadvorming** vertoonde in 1979 een sterke stijging gevolgd door een even sterke daling in 1981. In de overige jaren vonden relatief geringe mutaties plaats. Figuur 2 toont daarvan de gevolgen voor de relatie tussen invoer en verbruik. De laatste jaren lijkt de handel beter in staat te zijn op de vraag af te stemmen, dit in tegenstelling tot de situatie bij meranti (zie Bos en Hout Berichten 1986, nr. 1).

De **export** van gezaagd hout was ten opzichte van het totale Nederlandse verbruik gering en bedroeg gemiddeld, over de zes onderzochte jaren, circa 80.000 m³ per jaar.

Het **binnenlandse verbruik** daalde in de periode 1979-1984 bij alle afzetsectoren. Het verbruik lijkt zich vanaf 1981 te stabiliseren.

Figuur 3 geeft een overzicht van ontwikkelingen in het verbruik in de belangrijkste afzetgebieden sinds 1979. Er is sprake van een neergaande lijn, evenwel niet voor alle sectoren in gelijke mate. Van de belangrijkste afzetgebieden heeft de **bouwnijverheid** het meeste verloren, de **doe-het-zelf markt** het minst. Hierbij moet worden opgemerkt dat onder de rubriek bouwnijverheid niet de bouwprojecten met een waarde kleiner dan f 20.000,- zijn ondergebracht. Onder deze kleine bouwprojecten vallen ondermeer garages, keukens en schuren. Ook een klein gedeelte van de renovatiebouw, namelijk dat gedeelte dat niet als achterstallig onderhoud kan worden aangemerkt, en het hout dat als hulpmateriaal bij de bouw wordt gebruikt is niet onder de post bouwnijverheid opgenomen. Dit vormt ondermeer een verklaring voor het feit dat de post **overige** een dergelijke omvang heeft.

We volgen verder uitsluitend de stroom van vurehout naar de **bouwnijverheid**; figuur 4 geeft een opsplitsing naar bouwsector. Ongeveer de helft daarvan is in de vorm van timmerwerken via de timmerindustrie geleverd. De **woningbouw** is het belangrijkste afzetgebied maar is, evenals de **utiliteitsbouw**, in betekenis afgenomen. De verbruikspiek in 1980 is het gevolg van een inhaaleffect bij de bouw nadat deze als gevolg van de langdurige winter van 1979 de nodige vertraging had

Tabel 1. Houtbalans vuren rondhout 1979-1984 (× 1000 m³), exclusief 12% schors

	1979	1980	1981	1982	1983	1984
import:						
- heipalen	109	98	63	30	21	45
- perkoenen	77	71	44	54	58	81
- pulphout	164	224	116	89	102	113
- zaaghout	21	24	13	12	18	39
- overige palen	1	0	9	0	0	0
import totaal ¹⁾	372	417	245	185	199	278
binnenlandse oogst ²⁾	52	52	52	52	52	52
voorraadmutatie ³⁾	8	28	6	- 10	- 13	- 20
totaal beschikbaar	432	497	303	227	238	310
export totaal⁴⁾	pm	pm	pm	pm	pm	pm
verbruik:						
- pulpindustrie ⁴⁾	187	247	139	112	125	136
- bouw ⁵⁾	115	104	69	36	26	51
- zagerij ⁶⁾	41	44	33	32	38	59
- overige palen ⁷⁾	89	102	62	47	49	64
verbruik totaal	432	497	303	227	238	310
totaal behoefte	432	497	303	227	238	310

1) Volgens de statistiek van de buitenlandse handel - CBS.

2) Eigen schatting wegens het ontbreken van een hoogooogststatistiek.

3) Berekend als afgeleide, een minteken betekent een toename en een plusteken een afname van de voorraad.

4) Opgave pulpindustrie (VNP), excl. chips.

5) Berekening SBH in overleg met de rondhouthandel, vnl. heipalen.

6) Schatting SBH.

7) Als restpost berekend ter grootte van 26,2% van het jaarlijkse verbruik van de papierindustrie, bouw en zagerijen.

Tabel 2. Houtbalans gezaagd vuren 1979-1984, excl. paal- en vezelhout, in gezaagd hout (× 1000 m³)

	1979	1980	1981	1982	1983	1984
import:						
- zaaghout ¹⁾	16	17	10	10	14	27
- gezaagd hout	2.371	2.208	1.555	1.783	1.804	1.762
- geschaafd, geploegd h. ²⁾	184	144	95	115	137	131
import totaal	2.571	2.369	1.660	1.908	1.955	1.920
binnenlandse oogst ³⁾	12	12	12	12	12	12
voorraadmutatie ⁴⁾	- 270	- 72	+ 292	+ 85	- 31	+ 1
totaal beschikbaar	2.313	2.309	1.964	2.005	1.936	1.933
export:						
- zaaghout ⁵⁾	pm	pm	pm	pm	pm	pm
- gezaagd hout	73	55	66	52	59	57
- geschaafd, geploegd h. ²⁾	13	18	21	26	19	22
export totaal	86	73	87	78	78	79
verbruik						
* woningbouw	328	407	304	281	254	257
* utiliteitsbouw	184	178	153	153	139	136
* onderhoud	82	83	84	86	87	88
- totaal bouwnijverheid ⁶⁾	594	668	541	520	480	481
- emballage ⁷⁾	284	276	217	260	225	225
- DHZ-markt ⁸⁾	592	558	535	524	536	534
- overige meubel- en houtindustrie ⁹⁾	164	138	84	110	122	120
verbruik overige ¹⁰⁾	593	596	500	513	495	494
totaal behoefte	2.313	2.309	1.964	2.005	1.936	1.933

1) Incl. vierkant behakt of gezaagd, omgerekend naar gezaagd hout.

2) Omgerekend naar gezaagd hout.

3) Eigen schatting van Nederlandse rondhoutoogst, omgerekend naar gezaagd hout.

4) Berekend als afgeleide, minteken betekent toename van de voorraad en plusteken een afname; som van de voorraadmutaties is nul.

5) De export wordt verondersteld nihil te zijn.

6) Volgens studie Bouwcentrum en berekeningen SBH; incl. achterstallig onderhoud uit de renovatie, excl. funderingspalen en bouwvulstoffen van vuren.

7) Schatting op grond van de produktiestatistiek en de statistiek van de buitenlandse handel van het CBS, excl. grenen uit Spanje en Portugal.

8) Berekening SBH.

9) Schatting uit CBS-produktiestatistiek.

10) Als restpost berekend ter grootte van 32,5% van het jaarlijkse verbruik van de bouw, emballage-industrie, DHZ, en overige hout- en meubelindustrie.

Tabel 3. Verbruik vuren in de woningbouw (in m³ gezaagd hout)

Jaar	Aantal woningen (stuks)	Verbruik vuren	
		totaal	per woning
1979	87.522	328.000	3,75
1980	113.756	407.000	3,58
1981	117.759	304.000	2,58
1982	123.310	281.000	2,28

Omdat een *nationale houtoogststatistiek* in Nederland ontbreekt moest voor de binnenlandse oogst een schatting worden gemaakt. Deze hoeveelheid is relatief gering, circa 52.000 m³.

Bij het rondhout heeft in de eerste drie jaren van de onderzochte periode een lichte daling van de voorraad plaatsgevonden, gevolgd door drie jaren waarin de voorraad licht is gestegen.

De **export** van nihil.

Gezaagd vuren

We volgen nu uitsluitend de situatie bij het gezaagde hout.

De **import** van gezaagd vuren is tussen 1979 en 1984 eveneens met circa 25% afgenomen. Finland was tussen 1979 en 1981 het belangrijkste land van herkomst. Na 1981, mede als gevolg van de devaluatie van de Zweedse kroon, heeft Zweden deze positie overgenomen, terwijl Finland sterk terugviel: in vier jaar tijd halveerde de import vanuit Finland. Sinds 1983 vertoont de import vanuit de Bondsrepubliek een opmerkelijke stijging.

De oogst in het Nederlandse bos leverde naar schatting, omgerekend in gezaagd hout, circa 12.000 m³ per jaar op.

De **voorraadvorming** vertoonde in 1979 een sterke stijging gevolgd door een even sterke daling in 1981. In de overige jaren vonden relatief geringe mutaties plaats. Figuur 2 toont daarvan de gevolgen voor de relatie tussen invoer en verbruik. De laatste jaren lijkt de handel beter in staat de invoer op de vraag af te stemmen, dit in tegenstelling tot de situatie bij meranti (zie Bos en Hout Berichten 1986, nr. 1).

De **export** van gezaagd hout was ten opzichte van het totale Nederlandse verbruik gering en bedroeg gemiddeld, over de zes onderzochte jaren, circa 80.000 m³ per jaar.

Het **binnenlandse verbruik** daalde in de periode 1979-1984 bij alle afzetsectoren. Het verbruik lijkt zich vanaf 1981 te stabiliseren.

Figuur 3 geeft een overzicht van ontwikkelingen in het verbruik in de belangrijkste afzetgebieden sinds 1979. Er is sprake van een neergaande lijn, evenwel niet voor alle sectoren in gelijke mate. Van de belangrijkste afzetgebieden heeft de **bouwnijverheid** het meeste verloren, de **doe-het-zelf markt** het minst. Hierbij moet worden opgemerkt dat onder de rubriek bouwnijverheid niet de bouwprojecten met een waarde kleiner dan f 20.000,- zijn ondergebracht. Onder deze kleine bouwprojecten vallen ondermeer garages, keukens en schuren. Ook een klein gedeelte van de renovatiebouw, namelijk dat gedeelte dat niet als achterstallig onderhoud kan worden aangemerkt, en het hout dat als hulpmateriaal bij de bouw wordt gebruikt is niet onder de post bouwnijverheid opgenomen. Dit vormt ondermeer een verklaring voor het feit dat de post **overige** een dergelijke omvang heeft.

We volgen verder uitsluitend de stroom van vurehout naar de **bouwnijverheid**; figuur 4 geeft een opsplitsing naar bouwsector. Ongeveer de helft daarvan is in de vorm van timmerwerken via de timmerindustrie geleverd. De **woningbouw** is het belangrijkste afzetgebied maar is, evenals de **utiliteitsbouw**, in betekenis afgenomen. De verbruikspiek in 1980 is het gevolg van een inhaaleffect bij de bouw nadat deze als gevolg van de langdurige winter van 1979 de nodige vertraging had

Tabel 1. Houtbalans vuren rondhout 1979-1984 (× 1000 m³), exclusief 12% schors

	1979	1980	1981	1982	1983	1984
import:						
- heipalen	109	98	63	30	21	45
- perkoeven	77	71	44	54	58	81
- pulphout	164	224	116	89	102	113
- zaaghout	21	24	13	12	18	39
- overige palen	1	0	9	0	0	0
import totaal ¹⁾	372	417	245	185	199	278
binnenlandse oogst ²⁾	52	52	52	52	52	52
voorraadmutatie ³⁾	8	28	6	- 10	- 13	- 20
totaal beschikbaar	432	497	303	227	238	310
export totaal¹⁾	pm	pm	pm	pm	pm	pm
verbruik:						
- pulpindustrie ⁴⁾	187	247	139	112	125	136
- bouw ⁵⁾	115	104	69	36	26	51
- zagerij ⁶⁾	41	44	33	32	38	59
- overige palen ⁷⁾	89	102	62	47	49	64
verbruik totaal	432	497	303	227	238	310
totaal behoefte	432	497	303	227	238	310

- 1) Volgens de statistiek van de buitenlandse handel - CBS.
- 2) Eigen schatting wegens het ontbreken van een hoogoogetstatistiek.
- 3) Berekend als afgeleide, een minteken betekent een toename en een plusteken een afname van de voorraad.
- 4) Opgave pulpindustrie (VNP), excl. chips.
- 5) Berekening SBH in overleg met de rondhouthandel, vnl. heipalen.
- 6) Schatting SBH.
- 7) Als restpost berekend ter grootte van 26,2% van het jaarlijkse verbruik van de papierindustrie, bouw en zagerijen.

Tabel 2. Houtbalans gezaagd vuren 1979-1984, excl. paal- en vezelhout, in gezaagd hout (× 1000 m³)

	1979	1980	1981	1982	1983	1984
import:						
- zaaghout ¹⁾	16	17	10	10	14	27
- gezaagd hout	2.371	2.208	1.555	1.783	1.804	1.762
- geschaafd, geploegd h. ²⁾	184	144	95	115	137	131
import totaal	2.571	2.369	1.660	1.908	1.955	1.920
binnenlandse oogst ³⁾	12	12	12	12	12	12
voorraadmutatie ⁴⁾	- 270	- 72	+ 292	+ 85	- 31	+ 1
totaal beschikbaar	2.313	2.309	1.964	2.005	1.936	1.933
export:						
- zaaghout ⁵⁾	pm	pm	pm	pm	pm	pm
- gezaagd hout	73	55	66	52	59	57
- geschaafd, geploegd h. ²⁾	13	18	21	26	19	22
export totaal	86	73	87	78	78	79
verbruik						
* woningbouw	328	407	304	281	254	257
* utiliteitsbouw	184	178	153	153	139	136
* onderhoud	82	83	84	86	87	88
- totaal bouwnijverheid ⁶⁾	594	668	541	520	480	481
- emballage ⁷⁾	284	276	217	260	225	225
- DHZ-markt ⁸⁾	592	558	535	524	536	534
- overige meubel- en houtindustrie ⁹⁾	164	138	84	110	122	120
verbruik overige ¹⁰⁾	593	596	500	513	495	494
totaal behoefte	2.313	2.309	1.964	2.005	1.936	1.933

- 1) Incl. vierkant behakt of gezaagd, omgerekend naar gezaagd hout.
- 2) Omgerekend naar gezaagd hout.
- 3) Eigen schatting van Nederlandse rondhoutoogst, omgerekend naar gezaagd hout.
- 4) Berekend als afgeleide, minteken betekent toename van de voorraad en plusteken een afname; som van de voorraadmutaties is nul.
- 5) De export wordt verondersteld nihil te zijn.
- 6) Volgens studie Bouwcentrum en berekeningen SBH; incl. achterstallig onderhoud uit de renovatie, excl. funderingspalen en bouw hulpstoffen van vuren.
- 7) Schatting op grond van de produktiestatistiek en de statistiek van de buitenlandse handel van het CBS, excl. grenen uit Spanje en Portugal.
- 8) Berekening SBH.
- 9) Schatting uit CBS-produktiestatistiek.
- 10) Als restpost berekend ter grootte van 32,5% van het jaarlijkse verbruik van de bouw, emballage-industrie, DHZ, en overige hout- en meubelindustrie.

Tabel 3. Verbruik vuren in de woningbouw (in m³ gezaagd hout)

Jaar	Aantal woningen (stuks)	Verbruik vuren	
		totaal	per woning
1979	87.522	328.000	3,75
1980	113.756	407.000	3,58
1981	117.759	304.000	2,58
1982	123.310	281.000	2,28

binnen de woningbouw het belangrijkste afzetgebied voor gezaagd vuren.

Tabel 4 tenslotte geeft een overzicht van het verbruik van vuren per bouwelement voor 1979 en 1982 en de verschuivingen die in de desbetreffende marktaandeelen en in het gemiddelde verbruik per woning zijn opgetreden. Het zou hier te ver voeren om ieder produkt afzonderlijk te behandelen. Algemeen kan worden gesteld:

- Het marktaandeel van vuren heeft zich bij de meeste bouwelementen in ongunstige zin ontwikkeld. De positieve invloed van de houtskeletbouw is in zekere mate bij bepaalde elementen terug te vinden.
- Als gevolg van het gedaalde marktaandeel van vuren en een geringer gemiddeld verbruik van bouwelementen per woning is het gemiddelde verbruik van vuren per woning zeer sterk teruggelopen.

Populieren

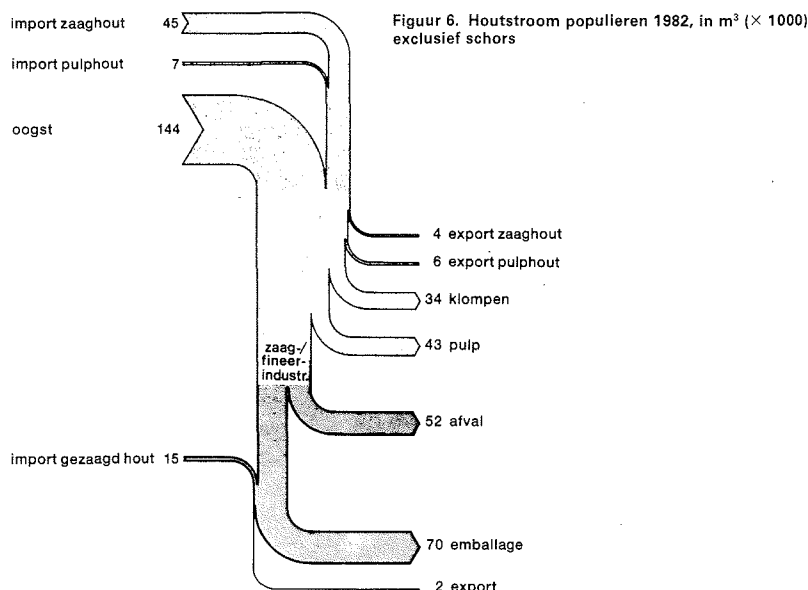
In Nederland neemt de populier een bijzondere plaats in. Het is een boomsoort die in Nederland in toenemende mate wordt aangeplant en die hier bovendien de grootste groeipotentie bezit.

Uit de houtbalans voor populieren (tabel 5) volgt dat er sprake is van een toenemende oogst van dit hout. Voor 1982 is de houtstroom grafisch weergegeven in figuur 6. Hierbij moet worden opgemerkt dat, wegens het ontbreken van een nationale houtoogststatistiek, de binnenlandse houtoogst als een afgeleide is bepaald. Uit becijferingen is gebleken dat het in 1980 geoogste hout voornamelijk afkomstig was uit rijbeplantingen, de rest uit opstanden. Om de oogst uit rijbeplantingen op het niveau van 1980 te kunnen handhaven zal er bij een omloop van 30 jaar tenminste 15.000 km rijbeplanting aanwezig moeten zijn onder de voorwaarde dat alle beplantingen in aanmerking komen voor oogst en voor een industriële bestemming van het hout.

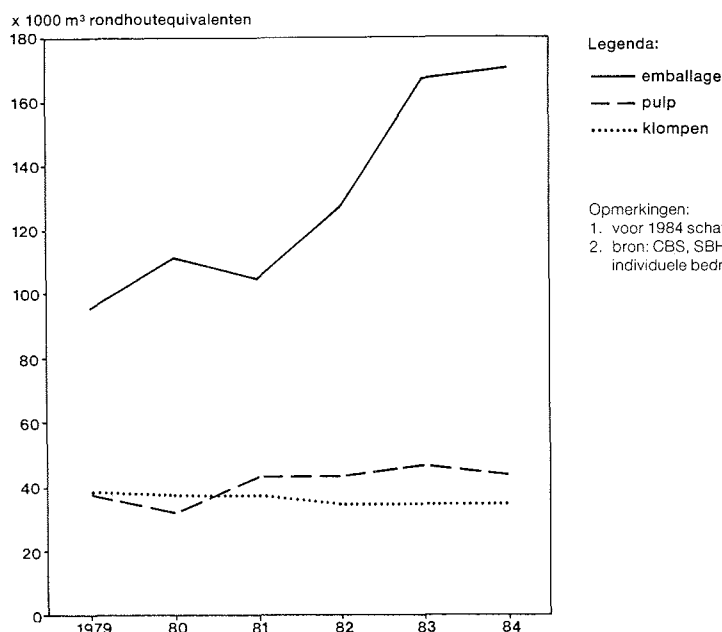
De import heeft in de onderzochte periode enige schommelingen vertoond die vooral werden veroorzaakt door populierensterfte in België in 1982.

De import laat in de onderzochte periode een sterke toename zien.

Het verbruik heeft in tegenstelling tot meranti en vuren een sterke stijging vertoond. Deze toename, grafisch weergegeven in figuur 7, komt volledig voor rekening van de emballage-industrie. Verwacht mag worden dat het populierenverbruik door de emballage-industrie in 1985 zal zijn verdubbeld t.o.v. 1979. Als oorzaken van deze sterke toename worden de opkomst van de profielverspaning, een toenemende vraag naar eenmalige kisten en kratten en recentelijk ook milieuproblemen bij het gebruik van geïmpregneerd naaldhout genoemd. Gezien de huidige belangstelling van het bedrijfsleven voor het populierehout mag in de komende jaren op een toenemende vraag naar deze houtsoort worden gerekend.

Figuur 7. Populieren totaal: verbruik naar eindbestemming

Legenda:
 — emballage
 - - - pulp
 klompen

Opmerkingen:
 1. voor 1984 schattingen SBH.
 2. bron: CBS, SBH en opgave individuele bedrijven.

Tabel 5. Houtbalans populieren 1979-1984 in m³ rondhoutequivalenten (x 1000) excl. schors¹⁾, pulp, karton en eindprodukten

	1979	1980	1981	1982	1983	1984
import:						
- zaaghout ¹⁾	44	42	44	45	37	41
- gezaagd hout ²⁾	9	9	8	15	9	14
- pulphout ³⁾	0	0	0	7	4	6
import totaal ⁴⁾	53	51	52	67	50	61
binnenlandse oogst ⁴⁾	127	136	144	149	211	209
voorraadmutatie ⁵⁾	pm	pm	pm	pm	pm	pm
totaal beschikbaar	180	187	196	216	261	270
export:						
- zaaghout	1	3	7	4	7	11
- gezaagd hout	1	2	2	2	2	6
- pulphout	3	3	3	6	5	4
export totaal ⁶⁾	5	8	12	12	14	21
verbruik:						
- emballagehout	95	111	104	127	167	172 ⁸⁾
- pulphout	37	31	43	43	46	43
- klompenhout ⁷⁾	38	37	37	34	34	34
- lucifershout	5	-	-	-	-	-
- verbruik overige	-	-	-	-	-	-
verbruik totaal	175	179	184	204	247	249
totale behoefte	180	187	196	216	261	270

- Hoeveelheden zijn exclusief 15% schors.
- Bron: CBS-statistiek van de Buitenlandse Handel.
- Omgerekend naar rondhout, CF = 1,82.
- Als afgeleide berekend i.v.m. het ontbreken van een houtoogststatistiek.
- Gezien de houtmarkt vindt er, behalve als werkvoorraad, geen voorraadvorming plaats.
- Voorlopig cijfer - CBS Produktiestatistiek.
- Eigen schatting, in overleg met de vereniging van klompenfabrikanten.
- Schatting EPV.